

Sygn. akt II Ca 933/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Tomasz Sobieraj
Sędziowie:	SO Violetta Osińska SO Tomasz Szaj (spr.)
Protokolant:	stażysta Anna Grądzik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 stycznia 2017 roku w S.

sprawy z powództwa **M. J.**

przeciwko **B. P.**

o wydanie lokalu

na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 31 marca 2016 roku, sygn. akt II C 739/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach II. i III. w ten sposób, że ustala, że pozwanemu B. P. nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego;

2. zasądza od pozwanego B. P. na rzecz powódki M. J. kwotę 440 (czterysta czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Violetta Osińska SSO Tomasz Sobieraj SSO Tomasz Szaj

Sygn. akt **II Ca 933/16**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 marca 2016 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie (sygn.. akt II C 739/16): nakazał pozwanemu aby opróżnił i wydał powódce lokal mieszkalny nr (...) położony w S. przy ul. (...), wraz z rzeczami jego prawa reprezentującymi (pkt I); ustalił, iż pozwanemu B. P. przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego (pkt II); wstrzymał wykonanie wyroku w punkcie I do czasu zaoferowania pozwanemu przez Gminę M. S. lokalu socjalnego (pkt III); zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 337 zł tytułem kosztów postępowania (pkt IV).

Sąd Rejonowy wydał rozstrzygnięcie w oparciu o następujący stan faktyczny:

Powódka jest właścicielem mieszkania położonego w S. przy ulicy (...) które nabyła w 2004 będąc wcześniej jego najemcą. Od ok. 17 lat powódka pozostawała w nieformalnym związku z pozwanym. Związek ten rozpadł się w sierpniu 2014 r. Powódka zażądała od pozwanego w listopadzie 2014 r. aby opuścił zajmowane mieszkanie.

W mieszkaniu tym zamieszkuje także małoletni syn stron - W. oraz pełnoletni syn P. J. z poprzedniego małżeństwa powódki.

Pozwany nie nadużywa alkoholu, nigdy nie dochodziło między stronami do awantur. Pozwany nie znęcał się nad rodziną.

W dniu 27 kwietnia 2015 r. w godzinach porannych doszło do sytuacji w której pozwany wszedł do pokoju w którym znajdowała się powódka, chcąc z nią porozmawiać na temat dalszego zamieszkania w jej lokalu. Powódka nie chciała rozmawiać z pozwanym. W pewnym momencie pozwany wyszedł z pokoju i wrócił z nożem kuchennym i kierując nóż do siebie spytał się powódki czy ma się wyprowadzić. W międzyczasie wrócił syn powódki któremu powódka opowiedziała co się stało. Po rozmowie z synem powódka zadzwoniła na policję. Po przyjeździe policji, pozwany został przewieziony do szpitala z którego wypisano go tego samego dnia nie stwierdzając wyraźnych odchyłeń w jego stanie psychicznym.

Pozwany choruje na chorobę niedokrwienna serca, nadciśnienie tętnicze, chorobę wrzodową żołądka, chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa. Rozpoznano u niego także raka migdałka podniebiennego. Pozwany legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Jest niezdolny do pracy.

W tych okolicznościach faktycznych Sąd uznał powództwo oparte o art. 222 § 1 k.c. za zasadne. Sąd zaważył, że powódka wyraźnie wskazała, że sporny lokal stanowi jej własność i twierdzenie to nie zostało zakwestionowane przez stronę pozwaną. Powódka domagając się wydania lokalu powołała się na fakt wypowiedzenia umowy użyczenia. Skoro pozwany nie posiadał żadnego tytułu prawnego do lokalu, to powództwo o wydanie Sąd uwzględnił.

Ustalając prawo pozwanego do lokalu socjalnego Sąd wziął pod uwagę, iż spełnia on przesłanki do orzeczenia obligatoryjnego o tymże prawie. Jest osobą bezrobotną, niezdolną do pracy o znacznym stopniu niepełnosprawności. Sąd zważył, że warunkiem pominięcia obligatoryjnych przesłanek do orzeczenia o lokalu socjalnym jest ustalenie rażąco nagannego postępowania eksmitowanego i to postępowania uniemożliwiającego wspólne zamieszkiwanie. Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy mamy do czynienia z jednorazową naganną postawą pozwanego. Z przesłuchania powódki wynika, iż pozwany miał grozić jej targnięciem się na swoje życie. Z przeprowadzonych dowodów wynika, iż pozwany jest osobą zdrową psychicznie. Jak zeznała powódka, pozwany wyjaśnił jej po zajęciu, że nie chciał jej zabić. Z relacji powódki złożonej na Policji wynika, że pozwany jej nie groził. Powódka wówczas stwierdziła, że nigdy wcześniej nie dochodziło do awantur, pozwany nie znęcał się na rodziną. Oczywiście, cała sytuacja w której pozwany podchodzi do powódki z nożem z pewnością była sytuacją bardzo poważną, jednakże, w ocenie Sądu, jedynie na jej podstawie nie można stwierdzić, że pozwany w sposób ciągły, powtarzający się zachowuje nagannie, uniemożliwiając wspólne zamieszkiwanie.

W konsekwencji ustalenia, iż pozwanemu przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego, Sąd w pkt III wyroku nakazał wstrzymanie wykonania orzeczenia zawartego w punkcie I wyroku w stosunku do pozwanego do czasu złożenia przez Gminę M. S. oferty zawarcia z pozwanym umowy najmu lokalu socjalnego.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od wyroku złożyła powódka i zaskarżając go w zakresie punktu II i III wniosła o jego zmianę i ustalenie, że pozwanemu nie przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego oraz uchylenie punktu III ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Orzeczeniu zarzuciła:

I. rażąco obrazę przepisów postępowania cywilnego, mających wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia, mianowicie art. 233 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, sprzeczną z zasadami prawidłowego rozumowania, wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego bez uwzględnienia reguł prawidłowego rozumowania, poprzez przyjęcie przez Sąd, że postawa i zachowanie pozwanego wobec współlokatorki - powódki M. J. oraz jej synów spełnia przesłanki do sądowego przyznania mu uprawnienia do lokalu socjalnego,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 14 ust. 5 w zw. z art. 13 ust. 2 Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego poprzez jego niezastosowanie, tj. poprzez nie orzeczenie, że pozwanemu nie przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego w sytuacji, gdy w okolicznościach niniejszej sprawy, zwłaszcza z uwagi na groźby pozbawienia życia kierowane przez pozwanego w stronę powódki, przyznanie przez pozwanego, że groził popełnieniem samobójstwa, bądź samookaleczeniem się, noszące znamiona rażącego, nagminnego postępowania eksmitowanego, zachodzą ustawowe przesłanki do skorzystania przez Sąd z wyżej wskazanych przepisów i ustalenia, iż pozwanemu nie przysługuje uprawnienie do otrzymania lokalu socjalnego.

W uzasadnieniu rozwinęła zarzuty apelacyjne. W toku postępowania apelacyjnego wskazała, że pozwany zawarł związek małżeński już po wydaniu orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarzuty apelacji zasadniczo nie zasługiwały na uwzględnienie, natomiast apelacja okazała się zasadna z uwagi na nowe okoliczności, które zaszyły po wydaniu orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji.

W realiach analizowanej sprawy brak podstaw do twierdzenia, że w przypadku pozwanego zachodzą okoliczności, których mowa w art. 14 ust. 5 ustawy z dnia z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie prawa lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1610). Przepis ten głosi, że sąd może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, w szczególności jeżeli nakazanie opróżnienia następuje z przyczyn, o których mowa w art. 13, a więc gdy lokator wykracza w sposób rażąco lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku lub swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie.

Zdaniem Sądu Okręgowego zachowanie pozwanego nie mieści się w normie art. 13 omawianej ustawy, brak już zwłaszcza podstaw do twierdzenia jakoby pozwany znęcał się nad rodziną, która to okoliczność miałaby pozbawiać pozwanego prawa do przyznania lokali socjalnego. Kwestia ta szczegółowo omówiona została przez Sąd Rejonowy i ta pierwszoinstancyjna ocena zasługuje na podzielenie w całej rozciągłości. Jednorazowy akt niewłaściwego i nagannego zachowania pozwanego względem strony powodowej nie uzasadnia oceny, iż pozwany postępował w sposób rażąco naganny z mniejszą lub większą częstotliwością przez cały okres wspólnego zamieszkiwania z powódką w przedmiotowym lokalu. W aktach sprawy brak śladów, by poza przytoczoną przez powódkę sytuacją, pozwany nadużywał alkoholu i będąc pod jego wpływem wykraczał w sposób rażąco i uporczywy przeciwko porządkowi domowemu, agresywnie zachowywał się wobec powódki, uniemożliwiając jej tym samym spokojne korzystanie z mieszkania, w sposób uporczywy uchylał się od partycypowania w kosztach utrzymania, czy nie przejawiał zainteresowania utrzymaniem należytego stanu technicznego lokalu.

Jakkolwiek argumentacja apelacji okazała się nieuzasadnioną to jednak Sąd Okręgowy doszedł do przekonania o potrzebie zmiany zaskarżonego orzeczenia w kontekście nowych faktów i dowodów które pojawiły się w toku postępowania apelacyjnego. Wyjaśnić należy, że postępowanie apelacyjne, choć jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Merytoryczny charakter orzekania Sądu

drugiej instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd pierwszej instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.04.2000 r., III CKN 812/98 i in.). Konsekwencją przyjęcia, że postępowanie apelacyjne polega na merytorycznym rozpoznaniu sprawy jest uregulowanie zamieszczone w art. 382 k.p.c., zgodnie z którym sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Zwrócić należy również uwagę na łączność tego ostatniego przepisu z art. 316 k.p.c., który ma w postępowaniu apelacyjnym odpowiednie zastosowanie (art. 391 § 1 k.p.c.). Wynika z niego, że sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. W rozumieniu tego przepisu stanem rzeczy są zarówno okoliczności faktyczne sprawy, jak również przepisy prawne. Oznacza to, że sąd drugiej instancji obowiązany jest, przy uwzględnieniu regulacji zawartej w art. 382 k.p.c. i zarazem w art. 381 k.p.c. brać pod rozwagę zmiany w zarówno w stanie faktycznym sprawy, jak i w stanie prawnym, jeżeli wpływają na treść orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie.

Okolicznością istotną z punktu widzenia charakteru rozstrzygnięcia w tej sprawie okazał się fakt zawarcia przez pozwanego w dniu 21 czerwca 2016 r. związku małżeńskiego. Nadto uzupełniony przed Sądem Okręgowym materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że współmałżonka pozwanego dysponuje prawem do lokalu mieszkalnego.

W kontekście powyższego wskazać należy, że zgodnie z art. 28¹ k.r.o. jeżeli prawo do mieszkania przysługuje jednemu małżonkowi, drugi małżonek jest uprawniony do korzystania z tego mieszkania w celu zaspokojenia potrzeb rodziny. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przedmiotów urządzenia domowego. Skutkiem tego okoliczność, iż małżonka pozwanego przysługuje prawo do lokalu mieszkalnego powoduje, że również pozwany ma prawo do zamieszkiwania w tym lokalu. W doktrynie oraz orzecznictwie sądów cywilnych nie budzi wątpliwości, że inny niż prawo własności tytuł prawny do używania lokalu może przysługiwać małżonkowi właściciela lokalu na podstawie art. 28¹ k.r.o. (por. T. Sokołowski, Komentarz do art. 28¹ KRO, wyrok SN z dnia 21 marca 2006 r., V CSK 185/05, OSNC 2006, nr 12, poz. 208). Tezę taką wywiedziono z postanowień art. 2 ust. 1 pkt 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, zgodnie z którym lokatorem jest najemca lokalu lub osoba używająca lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności. Prawo do korzystania z lokalu jest niezależne od ustroju, w jakim pozostają małżonkowie i wygasa z chwilą ustania małżeństwa. Zawarcie małżeństwa rodzi pomiędzy małżonkami więzy prawne, wzajemne prawa i obowiązki. Małżonkowie są obowiązani do wspólnego pożycia, do wzajemnej pomocy i wierności oraz do współdziałania dla dobra rodziny, którą przez swój związek założyli (art. 23 k.r.o.). Wypełnienie tych obowiązków jest ułatwione, gdy małżonkowie zamieszkują wspólnie. Zawarcie związku małżeńskiego prowadzi zatem do powstania stosunków rodzinno – prawnych, z których wynika także uprawnienie do zamieszkiwania w lokalu należącym do współmałżonka.

Okoliczności tej sprawy wskazują zatem, że pozwany ma możliwość zamieszkania w innym lokalu. Powyższe pozwala na twierdzenie, że pozwany jest osobą mogącą zaspokoić swoje potrzeby mieszkaniowe, co z kolei sprawia, iż nieuzasadnione jest przyznanie mu lokalu socjalnego. Odnotować nadto należy, że zasadniczą funkcją jaką powinien spełniać lokal socjalny jest ochrona określonej grupy osób przed bezdomnością. Nie stanowi on natomiast alternatywy mieszkaniowej dla osób, które są w stanie zaspokoić swoje potrzeby mieszkaniowe we własnym zakresie. Powyższej oceny nie zmieniają zupełnie okoliczności eksponowane przez pozwanego a dotyczące metrażu czy też ilości osób zamieszkujących w lokalu, którym dysponuje jego współmałżonka. Po pierwsze te podane dane i tak przewyższają standard lokalu socjalnego. Po drugie z materiału dowodowego wynika, że od chwili zawarcia związku małżeńskiego, pozwany faktycznie nie przebywał w lokalu stanowiącym własność powódki, co oznacza, że warunki panujące w lokalu współmałżonki nie uniemożliwiają mu zamieszkiwania wraz z małżonką.

Tak argumentując Sąd Okręgowy orzekł o zmianie zaskarżonego orzeczenia, stanowiąc jak w punkcie 1. sentencji. Podstawę rozstrzygnięcia stanowi art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. oraz w oparciu o § 7 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz., 1800). Koszty wyniosły łącznie 440 zł i zasądzone zostały w punkcie 2. sentencji.

SSO Violetta Osińska SSO Tomasz Sobieraj SSO Tomasz Szaj